

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי י"ג אדר ב' תשע"ט | דף היומי בבלי: חולין קיג.

דף היומי בהלכה: מסעיף כ"ו עד אמצע סעיף כ"ו "ואם היה גבוה יותר מעשרים".

מוסר: דבר בעיתו דבר בעיתו מתחילת חתימת הספר עד תחילת אחרית דבר.

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'

הדף היומי בהלכה

מה הן מידות הטפח ה'מצומצמת' וה'מרווחת'?

ואף ש'ספיקא דרבנן - לקולא', מחמירים אנו אף בשיעורים דרבנן, כיון שזהו ספק הנובע מחסרון ידע; אולם, אם נוצר ספק נוסף בענין זה, ניתן להקל. (ויש אומרים שאין זו הכרעה מספק, אלא הכרעה בתורת ודאי - לנהוג בכל מקום לחומרא). ויש מהראשונים שכתב שבכל הנוגע לשיעורי 'מבוי' בשבת, יש למדוד במידה המצומצמת.

[שו"ע שסג, כו, משנ"ב פט רצא, וביה"ל ד"ה מרווחים; וראה שעה"צ ס; ביאורים ומוספים דרשו, 74 ו-78]

מידות האמה והטפח, ספק בידינו אם יש לשערן במידה מצומצמת או מרווחת; דהיינו, האמה היא ששה טפחים, והטפח - המצומצם, הוא המידה הרגילה, בה נע הטפח בין 8 ל-9.6 ס"מ, לשיטות השונות; והמרווח, הוא בתוספת של כשני אחוזים. ולהלכה, נוקטים בכל מקום לחומרא, ולדוגמה: פירצה במחיצה שרוחבה יותר מעשר אמות, המבטלת את המחיצה כולה, יש למודדה במידה מצומצמת.

הדף היומי בהלכה

התנאים הנדרשים ל'מבוי' כדי להתירו ב'לחי' או ב'קורה'

כחצר, ולא תיקנו חכמים שיוכלו להתיר את הטלטול בתוכו על ידי לחי או קורה, אבל ניתן להתירו כדין חצר, בצורת הפתח, וב'פסים' (ראה שו"ע לעיל, ב).

וכמו כן, בכדי להתיר את המבוי על ידי קורה, צריך שבטווח של ארבע אמות מפתח המבוי יהיה החלל בגובה עשרה טפחים; ואם חלק משטח זה מקורה, גם אם רוחב הקירוי פחות משלושה טפחים - לא ניתן להתירו בלחי ובקורה.

[שו"ע שסג, כו, משנ"ב צ, צב רצג, ושעה"צ סא; ביאורים ומוספים דרשו, 72; וראה שם, 83 לענין לחי]

כפי שלמדנו, 'מבוי', שהוא רחוב שחצרות הבתים פתוחים לתוכו, ומוקף במחיצות משלושה צדדים - ניתן להתיר טלטול חפצים בתוכו על ידי העמדת 'לחי' או הנחת 'קורה' ב'פתח המבוי', דהיינו במקום הפירצה שבצד הרביעי.

ומבוי שפירצתו רחבה יותר מעשר אמות - אינה מוגדרת כ'פתח', ולכן לא ניתן להתירו בלחי ובקורה, אבל ניתן להתירו ב'צורת הפתח'.

וכן מבוי שאורכו פחות מארבע אמות - אין דינו כמבוי אלא

איזו 'קורה' כִּשְׂרָה גם כשמניחים אותה בגובה של יותר מעשרים אמה?

(כה), העין שולטת בה אף בגובה כזה. וקורה שרוחבה ארבעה טפחים, ובכוחה להחזיק תקרה רגילה המורכבת מטיט וכו' - מתירה את המבוי מסיבה אחרת, דהיינו לא משום היכר, אלא משום ש'פי תקרה יורד וסותם' (ראה שם שסא, ב), והיתר זה הוא גם במקרה שרוחב פתח המבוי הוא יותר מעשר אמות.

[שו"ע שסג, כו, משנ"ב צד-צה, וביה"ל ד"ה אינו;
ביאורים ומוספים דרשו, 79; וראה שם, 70]

'קורה' המתירה את ה'מבוי', יש להניחה באופן שלא יהיה תחתיה חלל של יותר מעשרים אמה; מפני שהקורה מהווה 'היכר' לכך שזו רשות היחיד, ובגובה כזה אין עינים של העוברים ושבים שולטת בה. ואם מחיצות המבוי גבוהות יותר מעשרים אמה, ניתן לחברה באמצע גובהן.

ואם יש בקורה ציורים בולטים - העין שולטת בה אף בגובה כזה, והיא כִּשְׂרָה; והוא הדין כשרוחבה שבעה טפחים, שבצירוף העובדה שמחיצות המבוי מגיעות עד אליה (ראה שו"ע לעיל,

מרבין בשמחה

**"עברתי ליד בית הכנסת", הסביר צמח לאשתו,
"ושמעתי שאוחזים בחזרת הש"ץ. הרב היה שליח
ציבור, אבל מחמת פיקוח נפש הוא הפסיק לכבודי
באמצע התפילה ודחק בי: 'עס, צמח!'..."**

"נבהלה אשתו ומחאה: 'מה לך, צמח. תשעה באב היום!'
'זה פיקוח נפש', נאק, 'אפילו הרב יתיר, אין ספק בדבר!'
"אולי, באמת. הוא נראה חיוור... 'לך ותשאל אותו', אמרה.
לב של אבן... לשלוח חולה מסוכן לקצה השני של העיריה כדי
לשאל בדיני נפשות... בפירוש שנינו שבהלכות אלו 'הזריז הרי
זה משובח, והנשאל מגונה (מדוע לא למד) והשואל הרי זה שופך
דמים' (ירושלמי יומא פ"ח ה"ה).

"הלך, ומיד חזר. 'אמרתי לך', נהם, ומלא גרונו מים.
"תמהה: 'כבר הגעת לבית הרב, ונכנסת, ושאלת, וענה,
וחזרת?!"

"חסכתי דרך, הסביר לה. 'עברתי ליד בית הכנסת, ושמעתי
שמתפללים מנחה, והרב שליח ציבור, ואוחזים בחזרת התפילה.
אבל פיקוח נפש הוא, והרב הפסיק לכבודי באמצע התפילה ודחק
בי: 'עס', תאכל, 'צמח!'.

"ודאי, הרב אחז בברכת 'את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח',
אבל צמח קלט מה שרצה לקלוט. 'עס צמח', ומהר למלא אחר
ההוראה!

"כך המן" - סיים הגר"י גלינסקי - "את מה שהוא רצה לראות,
ראה!"

(ע"פ להתעדן באהבתך)

ומחודש לחודש שנים עשר הוא חודש אדר (אסתר ג, ז)

בגמרא (מגילה יג): נאמר, שכאשר נפל הפור על שבעה באדר,
שמח המן שמחה גדולה, כיוון שזה היום שמת בו משה רבנו ע"ה,
אך לא ידע שביום הזה גם נולד משה רבנו.

הקשה הגר"י גלינסקי זצ"ל: איך ידע המן ששבעה באדר
הוא היום שמת בו משה? - רש"י בגמרא שם מביא חשבון ארוך
ומורכב שיוצא מפסוק אחד בספר דברים ושני פסוקים בספר
יהושע, שמשלושתם יחד עולה שמשה רבנו נפטר בז' אדר. אז
את כל החשבון הזה המן ידע לעשות, ואילו את הפסוק המפורש
בספר דברים - "בן מאה ועשרים שנה אנוכי היום", שממנו יודעים
שמשה גם נולד ביום שנפטר - רק את הפסוק הזה הוא לא ידע?
"אלא מאי" - הסביר הגר"י זצ"ל במתק לשונו - "ודאי ידוע
לכם המעשה בצמח - לא?! ובכן, יהודי ושמח צמח, בעל גוף ולא
כל כך בעל נפש... התענה כל כך בישיבה על השרפרף בתשעה
באב, ועוד יותר במלמול הקינות בהן לא הבין מילה; אח"כ
השתרך עם כל בני העיירה לבית העלמין כנהוג, ורגליו היחפות
ניגפות באבני הדרך והשמש קופחת מעל, אבל וחפוי ראש נדחף
אל ביתו והודיע: 'זהו, התעניתי דיי על החורבן, קרא עלי מועד
לשבור בחורי. כבר אחרי חצות, ורובו של יום ככולו. איך האלט
שוין נישט אויס, אני חייב לשתות'.

"פעם אחת השתכרתי בפורים, ולא בכוונה, כי הלכנו לראשי הישיבה ואצל כל אחד נתנו קצת יין... והיו צריכים לנסוע איתי במונית הביתה, ואמר לי החזון איש - 'לא זה רוצה התורה'..."

לקט דברי תורה מענייני פורים וקטעי שיחות עם נכנסים שתויי-יין, שנשמעו בסעודות פורים אצל מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א

לי החזון איש - 'לא זה רוצה התורה'. ובדרך כלל מנהגי לשתות מעט ומשפיע על הראש, ואני הולך לישון".

סעודת פורים תשע"א: שאלתי, מה הביאור במה שמביאים בשם הזה"ק שכיפורים כפורים? והשיב: "בדרך פשטות הכוונה, שבפורים היתה סכנה ביום המלחמה, והם שבו בתשובה, ולכן פורים זה זמן לתשובה גם לדורות".

בעת הסעודה תשס"ו, דיברו כי יצאו לאור ספרים הרבה על מגילת אסתר. לפתע חיך רבנו: "אחד בא לרב וספרו בידו על קהלת. אמר לו הרב: אתה כמו המלבי"ם. שאלו האיש: וכי הספר כל-כך טוב? אמר לו הרב: כאשר המלבי"ם חיבר את ספרו על אסתר, אמרו עליו - הרי אחשוורוש מלך טפש היה, ולפי ספרו של המלבי"ם, היה חכם [המלבי"ם עשאהו לחכם...]. וכן אתה, הרי שלמה המלך ע"ה חכם היה, ולפי ספרך טפש היה...".

בשושן פורים בדרך לסעודה, שאלתי: היום שושן פורים, מה אומרים אחד לחברו? והשיב: "א פרילאכער גוטען ספק שושן פורים".

סיפרתי, שאחד אמר לרבי יעקב קמניצקי: אתם הליטאים אינכם יודעים להעריך מה היא שתיית יין. במגילה כתוב "כטוב לב המלך ביין", והרי 'מלך' הוא רמז למלכו של עולם, וא"כ הרמז הוא: 'כטוב לב המלך' - מתי? 'ביין'. אמר לו רבי יעקב: אם 'מלך' אינו כפשוטו, אלא 'מלכו של עולם', אם כן גם 'יין' אינו כפשוטו - אלא 'יינה של תורה'. ורבנו נהנה מאד.

בפורים תשס"ב, פלוני שיכור אמר לרבנו מילתא דבדיחותא, שמספרים על לץ אחד שחזר ביום ד' מבית הבראה וביקש לעשות הבדלה. אמרה לו אשתו: הרי היום לא מוצ"ש? השיב לה כי הבדלה עושים במוצאי יום מנוחה'. הגיב רבינו: "אבל יש הבדלה גם לא במוצאי שבת... כי בירושלמי אמרו שבמוצאי שביעית ב'הקהל' עושים הבדלה. ושמעתי בשם חמי (שליט"א) שדעתו שבכל מוצאי שביעית יכוון בהבדלה גם על השביעית".

(גיליון 'דברי שיח' פרשת צו תשע"ט מתוך 'כל משאלותיך')

בסעודת פורים, פלוני אמר כי ר"י גלינסקי אמר פעם שברכותיו שוות יותר משל רבנו, כי בסיום הש"ס ברך את רבנו "אי"ה לשנה הבאה", ורבנו אמר לו "וכן לְמַר", וברכותיו נתקיימו ואילו ברכות רבנו לא... תגובה: "זה לא יתכן שברכותיו שוות יותר, שהרי אמרו 'אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך', וכמה שיותר 'הדיוט' יותר מועיל הברכה. אם כן ברכותי יותר שוות...".

ושוב בפעם אחרת שאמרו כן, הגיב רבנו: "ברכותי יותר שוות וכנ"ל, אבל, אם אתה חושב שאפשר לגמור ש"ס עם ברכות, זה טעות. צריך ללמוד, ואז גם ברכותי יהיו מועילות".

סעודת פורים תש"ע. אמרתי, כי איתא בספר צרור המור פר' כי תבוא, שכמו שאמרו חז"ל 'זכור את יום השבת' וגו' - 'זכרהו על היין, כך 'זכור את אשר עשה לך עמלק' - 'זכרהו על היין'. והיכן? ב'חייב איניש לבסומו בפוריא'. ואינו מובן, דבשלמא בשבת יש את החשיבות של האמירה על היין, אבל בפורים אין 'אמירה' שהיא החשיבות?

והשיב מרן: ברמב"ם מבואר ש'זכרהו' זה יין דהסעודה, וגם זה ענין חשיבות של יין, וזה שייך בפורים - שתיית היין.

אח"כ שאלו אם אשה חייבת ב'חייב איניש', והשיב: "בשמחה כן, יין לא". אמרתי שלכאורה זה תלוי אם אשה חייבת בזכור, והשיב (לכאורה בחיור): "סגי מה שבעלה שותה".

לפני הסעודה נכנסתי עם ידידי שהביא את בנו בן ג' לחלאקה, ואמר רבנו: "הרי העושה מלאכה בפורים אינו רואה סימן ברכה לעולם, ולא יצמחו לו שערות". המשך וסיפר: "פעם אחת בפורים אבא תיקן כיסא שנשבר, ומאז תמיד היה חוזר ונשבר".

פורים תשס"ח: אמר לי רבנו בחיור: "שתיית יין ונשכבת לישון לקיים מצות עד דלא ידע, אך לא נרדמתי, ואפשר שגם בזה שרוצה לישון - גם מקיים המצוה, ונימא - 'עד דלא ידע, ולא עד בכלל'... אח"כ אמר: "פעם אחת השתכרתי בפורים, ולא בכוונה, כי הלכנו לראשי הישיבה ואצל כל אחד נתנו קצת יין ומזה השתכרתי, והיו צריכים לנסוע איתי במונית הביתה, ואמר

"לפני שבועיים הגיע יהודי למיר עם חבילה של 2000 שקלים וחילק 200 ש"ח ל-10 האברכים הראשונים שהגיעו לסדר א"

ועוד צרור מרתק של עובדות שאירעו עם יהודים שלא 'קוראים את המגילה למפרע'...

גדלים קני סוכר, הראיתי את זה לבני וסיפרתי לו שיש ע"ז נידון בפוסקים אם ברכתו שהכל או בפה"ע. ביום ראשון מתקשר אלי משגיח הכשרות מהגדולים, שהוא מחפש בדחיפות היכן גדלים קני סוכר... (לא) במקרה ידעתי...

עוד צירוף מקרים ארע להם שם. בתו, נערה בסמינר, ביקשה לשבץ באיזו עבודה את הסיפור הידוע על הנצי"ב בעת שסיים את כתיבת פירושו על השאליות, אך היה עליה לציין את המקור הראשון לסיפור. באותה שבת היא הלכה להתפלל, ובמקום בו בחרה להתיישב בעזרת נשים עמד ספר על הנצי"ב, בו מצאה מיד את מקורו של הסיפור.

סיפור מרגש ביותר שמעתי על אברך ת"ח בעל משפחה של י"ג נפשות בלעה"ר, שמתגוררת באחת משכונות ירושלים בשטח 45 מ"ר בלבד! לפני חודש הם באו למסקנה שחמשת משקופי הבית טעונים צביעה בדחיפות, הקדישו 1200 ש"ח למטרה, ואכן מצאו צבעי הגון שביצע את העבודה ביעילות. למחרת בבוקר התקשר הצבעי ששכח משהו וקופץ רק לרגע לקחת. האשה השיבה לו שהדלת פתוחה ויכול להיכנס לבד, ובינתיים נעמדה במרפסת להתפלל שחרית. כשהיא סיימה ראתה שהצבעי הופיע עם עוד שני סיידים מקצועיים וכבר אוחזים באמצע סיוד הסלון... במשך חמש שעות ריעננו בצבע איכותי את כל הדירה ואף ניקו אחריהם, הכל בנדיבות הצבעי שהתרגש לראות כזו משפחה ענקית בשטח כה קטן.

שבוע שעבר הגיע יהודי למיר עם חבילה של 2000 שקלים וחילק ל-10 האברכים הראשונים שהגיעו לסדר א' 200 ש"ח. עוד סיפר לי אחי שליט"א, שבכולל ערב שלו הכניסו באמצע החודש לכל אברך 500 שקלים נוספים, כי יהודי אחד שחיתן, שאל את הראש כולל למי כדאי לתת תרומה הגונה, ייעץ לו: תפקיד כעת לכל אברך 500 שקלים שיהיה להם ל'מצינגים'...

סיפורים כאלו נשמעים מידי יום וקשה לכתוב את כולם, רק עתה לפני פורים כדאי לספר אותם בשביל להתחזק בזה ולהאמין שאכן מגילת אסתר ממשיכה להיכתב ללא הרף, ואשרי הפוקח עיניו לראות ביצועות ה' שמקיפות אותו.

(מתוך מאמרי 'עינינו גל' בתוך 'אוסף גיליונות מבית ישיבת מיר פורים תשע"ט)

נביא כאן כמה עובדות, שהמכנה המשותף לכולן שהן אירעו לאנשים שפוקחים עיניים ומרגישים שאין דבר סתם. יהודים שלא קוראים את המגילה "למפרע", אלא חיים אותה כמציאות, ומבינים שאכן כל חייהם מכוונים ע"פ ה' יתברך מעשה ששמעתי מידיד בשכונה: סבו נפטר והשאיר בירושה דירה, שאביו ואחותו היחידה התלבטו מאד האם כדאי למכור או להשכיר. יום שישי אחד החליט אביו שכבר רוצה למכור, כי נמאס לו הדין ודברים המתמשך שגורם לביטול זמן, והתפלל בשחרית לה' מעומק הלב שיעזור להם כבר להחליט מה לעשות. באותו יום הוא יצא לערוך את הקניות לשבת במקום מרוחק, ונפג שם ממש (לא) במקרה עם אחותו בצרכניה, ותיכף שראתה אותו אמרה לו: החלטנו הבוקר שכדאי למכור את הדירה! והתפעל שנענה על אתר.

אחד מבעלי החנויות ליד ישיבת מיר, ירא שמים ואיש מאמין בכל הרמ"ח, שח לי שיום אחד יצא ברכב עם כל בני משפחתו, ותיכף ביציאה התפנצ'ר הרכב. ילדיו רטנו שזה מעכב אותם, וגם לו היה קשה להחליף, הרגיש כאבי גב, אך חיזק את ילדיו שבוודאי זה משמים לטובתם, אולי בהמשך הרחוב עומד שוטר ולא הספקתם לחגור, היינו חוטפים קנס 2000 שקלים. ובכן, סיימו לתקן, חגרו את כולם, ואחרי 100 מטרים עצר אותם שוטר ובדק אחד אחד, התפעל שכולם חגורים...

שח אברך ששומר בדרך כלל על זמניו, שאיחר בוקר אחד להסעה הקבועה למיר מפני שיצאה יותר מוקדם בדקה, אך התחזק שזה משמים. המתין קצת, פתאום עצרה לו הסעה של שכונה יותר מרוחקת שעוברת דרך שם. התיישב ליד אברך אחר ושוחח עימו. במהלך הדברים הלה שואל אותו לתומו, שהוא זקוק להלוואה דחופה של 4000 שקלים והתפלל הבוקר לה' שהוא צריך את הסכום הזה בבנק ואין לו כוח לחפש ולהסתובב להשיג את הכסף, האם לדעתו זו תפילה ראויה? מיודענו קפץ מיד ואמר: עכשיו אני תופס למה איחרתי... הנה יש לי את הסכום בבנק, אלווה לך אותו בשמחה ע"י העברה טלפונית לחשבונך, אבל רק בתנאי אחד, שתספר ל'עינינו גל' את צירוף המקרים המופלא שהתרחש פה!...

מעשה שסיפר לי אברך חשוב מהת"ח של מיר: נסעתי לשבת אל בני בקריית הרצוג בב"ב. בחצר בית הכנסת ברח' אבוחצירה

האם מותר לשמוע מוזיקה ולתת ממתקים לילדים בתענית אסתר? מה עדיף - להאזין לבעל קורא בשתיקה, או לקרוא עמו את המגילה בלחש?

ילקוט הליכות והלכות לימי הפורים עם הגאון רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א

הוא יום שבו צריך לנהוג מקצת מנהגי אבלות, או שרק איסור אכילה ושתייה יש כאן, ומנהגי אבלות אין כאן כלל וכלל? ב'מאיר' כתוב במפורש שתענית אסתר הוא תענית של שמחה, וכן כתב ה'כלבו'. גם ברמב"ם כותב שהסיבה לקביעת צום תענית אסתר היא "לזכור שה' יתברך רואה ושומע כל איש בעת צרתו, כאשר יתענה וישוב אל ה' בכל לבבו, כמו שעשו בימים ההם". ואכן, הגר"ח קנייבסקי פוסק שמותר לשמוע כלי נגינה גם ביום תענית אסתר. לעומת זאת, הגרי"ש אלישיב זצ"ל החמיר בעניין זה, ופסק שאין לשמוע כלי נגינה ביום תענית אסתר, אך גם הוא היקל ופסק שבלייל תענית אסתר מותר. ומובא מהגרש"ז אויערבך ומהגר"י פישר, שהתירו לערוך שמחת נישואין בלייל תענית אסתר, ובוודאי שמותר גם לעשות שמחת 'שבע ברכות' בלילה זה עם כל מיני שמחה.

היוצא מדין זה גם, שמותר לתת לילדים ממתקים בתענית אסתר, ואף לערוך להם מסיבת פורים, בשונה משאר הצומות שבהם יש למנוע זאת מהם בגלל האבלות, אך תענית אסתר היא, כאמור, תענית של שמחה.

זכר למחצית השקל, גם על ילדים נשואים?

הרמ"א כותב שצריך לתת זכר למחצית השקל, ויש לתנו בלייל פורים קודם שמתפלל מנחה. במשנה ברורה מביא מה'מגן אברהם' שיש לתת זכר למחצית השקל ביום הפורים, קודם קריאת המגילה דשחרית, אבל ב'פרי מגדים' כתב שעכשיו נוהגים ליתן קודם מנחה מחצית השקל, ובשחרית לתת 'מעות מגילה' לבעל קורא.

המנהג הפשוט והמקובל בכל הקהילות הוא, לתת שלוש מטבעות של מחצית מהמטבע הנהוג באותה המדינה ובאותו הזמן, ובזמנינו נותן חצי שקל בארץ הקודש, ובמדינות אחרות מחצית מהמטבע שלהן.

אולם, לגבי הגיל בו צריך לתת - יש מחלוקת גדולה. הרע"ב כותב בפירושו על המשנה שנותנים מגיל 20, כפי שהיתה עצם המצוה של מחצית השקל, אך בתוס"ט חולק עליו וכותב שנותנים מגיל 13. במשנה ברורה לעומת זאת כותב, שהמנהג לתת גם בעד בניו ובנותיו הקטנים, ואפי' בעבור עוברים. להלכה נפסק, שכל קטן שהתחיל אביו לשקול על ידו - שוב

לקראת ימי הפורים, שוחחנו עם הגאון רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א מבית שמש, מורה צדק בבית מדרשו של כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב שליט"א, ובעל מח"ס 'ילקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה', שליקט עבורנו צרור הלכות והוראות, כיצד יש לנהוג בנושאים שונים הקשורים בענייני הפורים, תוך שהוא מתמקד בהלכות הפחות ידועות, כדי להסיר מכשולות ולחזק את העניינים הטעונים חיזוק.

"אי אפשר להתחיל לדבר על הלכות הפורים וקריאת המגילה, לפני שאנחנו פותחים בדינא דגמרא המובא גם על ידי המשנה ברורה: 'משנכנס אדר מרבין בשמחה', אומנם בשולחן ערוך לא הביאו, אבל בוודאי שכך היא ההלכה, ולכאורה יש כאן שתי שאלות מרכזיות שאנחנו צריכים לשאול: הראשונה היא: עד מתי יש להרבות בשמחה, והשנייה: כיצד עושים זאת למעשה, איך מרבים בשמחה?"

כיצד נהגו הגרש"ז אויערבך והסטיפלער להרבות בשמחה?

האמת היא שבמשנה ברורה שבהוצאת 'דרשו', עשו עבודה מאוד יפה בעניין הזה, וריכזו מדבריהם של האחרונים בעניינים אלו. מובא בשם הרב מבוטשאטש, שהמצווה להרבות בשמחה היא בכל חודש אדר, גם אחרי ימי הפורים, וכך כותב גם החתם סופר, שזה נאמר על כל חודש אדר.

ואיך מרבים בשמחה? הגרש"ז אויערבך פסק שבחודש אדר צריך להסיר מלבו כל דאגה ועצב, ואילו ה'מנחת אלעזר' מביא בשם ה'שערי יששכר', שכל דבר שמרבה אצלו שמחה, יש מצוה לעשותו בחודש אדר.

מעניין מאוד לציין, שב'תורת המועדים' בשם הגר"ח קנייבסקי, מביא מהסטיפלער, שהיה שותף יין בכל יום מימי חודש אדר, כדי להרבות בשמחה.

מוזיקה וממתקים לילדים בתענית אסתר?

שאלה מעניינת מאוד לגבי דיני תענית אסתר, היא: האם מותר לשמוע מוזיקה ולשמוח בלייל תענית אסתר, או שמא יש גם בלייל התענית דינים של 'תענית ציבור' שצריך להימנע מדברים המשמחים?

ובאמת השאלה היא גם על יום תענית אסתר בעצמו, האם

מגלויזיקוב, שאם הוא המשיך להחזיק אצבע במקום שבו קרא הש"ץ, גם אם עשה זאת בחוסר ריכוז ותשומת לב, יצא ידי חובתו ואין צורך לפקפק בדבר ולהיכנס ל'נערווין' בגלל זה.

רבים טועים ומצווה לפרסם על דיני ההשלמה לעל הניסים'
אם שכח לומר 'על הניסים' בברכת הודאה, וכבר אמר את חתימת הברכה - הדין אינו שאינו חוזר, אבל ישלים ב'אלוקי נצור', ורבים טועים בזה ומצווה לפרסם זאת, על אף שמדובר בהלכה פשוטה, שאין בה משום חידוש מיוחד למי שלמד היטב את ההלכה.

להשכים ביום הפורים

בפורים יש עניין גדול להשכים קום, ובליקוטי מהרי"ח מביא בשם קדמונים שיש חמש השכמות, ורמז לדבר: "וישכם אברהם בבוקר" - 'אברהם' סופי תיבות הושענא רבא, תשעה באב, יום כיפור, ראש השנה ופורים.

מתנות לאביונים או משלוח מנות, איזו מקדימים?

שאלת הקדימה במצוות, איזו להקדים - את מצוות משלוח מנות את מצוות מתנות לאביונים? בליקוטי מהרי"ח אומר שמהא שבוטור ובשו"ע הקדימו את הלכות מתנות לאביונים למשלוח מנות, אות היא כי עלינו להקדים את המתנות לאביונים. לעומת זאת, ב'מקור חיים' ל'חוות יאיר' כותב, שבמגילה עצמה כתובה מצוות משלוח מנות ורק אח"כ מתנות לאביונים, ועל כן יש להקדים קודם המשלוח מנות.

אומנם בשו"ת 'בצל החכמה' כתב, שכל המחלוקת היא בשיש לפניו רעהו שיכול לתת לו משלוח מנות ואביון שיכול לתת לו מתנות לאביונים, ועליו לבחור איזו מביניהן לקיים קודם, או לחילופין שאין לו לא עני ולא אחד מרעיו, ועליו לחזור אחריהם כדי לקיים המצווה. אבל אם מצא לפניו עני ועדיין לא נתן משלוח מנות, כולי עלמא לא פליגי שצריך להקדים ולתת מתנות לאביונים, כי "אין מעבירים על המצוות", וכן כשמצא את רעהו ואין לפניו אביון.

מתנות לאביונים דווקא לאחר שחריית?

ב'דרכי חיים ושלום' מביא שהיה מקדים דווקא לפני התפילה את המתנות לאביונים, אך ב'כף החיים' כותב שעל פי סוד יש עניין דווקא אחרי התפילה, ויש בזה גם טעם על פי נגלה, שהרי ברכת 'שהחיינו' הנאמרת על מגילה שקורין ביום, נאמרת גם על שאר מצוות היום, ועל אף שיש סברא לומר שמתנות לאביונים לא בכללן, שכן אי אפשר לברך 'שהחיינו' על מצוות צדקה שהיא מצווה תמידית (ואף במשנ"ב השמיט את 'מתנות לאביונים' מהמצוות שיש לכוון עליהן בברכת 'שהחיינו'), עם זאת, שיטת ה'כף החיים' שיש להמתין עם המתנות לאביונים עד אחר קריאת המגילה מהטעמים הנ"ל.

אינו פוסק. ויש דיון מעניין בשאלה עד מתי אינו פוסק, אם זה עד שהילד מתחיל לתת בעד עצמו, או שגם אחר כך ממשיך אביו לתת בעבורו?

בספר 'מקדש ישראל' מהרב הרפנס, מביא שצריך לתת עד החתונה, ואחרי החתונה הילדים הנשואים מביאים בעד עצמם. אומנם, הוא מביא שמנהג של כ"ק אדמו"ר מהר"א מבעלזא היה לתת בעד בנו חורגו גם אחר נישואיו, והוא מסיים בזה שבסוד קדושים מי יעמוד, ומי לנו גדול מהבעלזר רב, אלא שבפשוטות ההלכה אינו צריך לתת בעד בנו לאחר נישואי הבן, כשהבן נותן בעד עצמו.

עוד יש לדעת שהמנהג הוא לתת את הזכר למחצית השקל לבית הכנסת, כי בבית הכנסת מתפללים את התפילות שנתקנו כנגד הקרבנות, ועיקר מצוות מחצית השקל היתה לתת לצורך הקרבנות.

האם נכון לקרוא את המגילה עם הש"ץ?

מי שיש בידו מגילה כשרה, כיצד ינהג בזמן הקריאה עם הציבור, האם יקרא מתוכה בלחש, או שיאזין בשתיקה לבעל קורא?

ב'פרי מגדים' כותב שנכון לכל ירא שמים שתהיה לו מגילה כשרה, ויקרא עם הש"ץ כל מילה בלחש, כי "אי אפשר שלא ידלג בשמיעה, ובפרט כשהנערים מבלבלין". הרי לנו שדעתו שיש לקרותה בלחש. אומנם, יש מפקפקים בזה, כי כשקורא מעט בקול, עלולים הסובבים אותו לשמוע ממנו את המגילה, והוא הרי אינו מכוון להוציאם ידי חובתם, ועל כן באמת כותב ה'ברוך טעם' שיכוון להוציא כל מי ששומע אותו.

"הערה מעניינת בנושא העיר רבינו הגרי"ז, שכאשר נופל פורים בשב"ק, שזה דבר מצוי בפורים דמוקפין, ומקדימים קריאת המגילה לערב שבת קודש, הרי זו קריאה שלא בזמנה, ובקריאת המגילה שלא בזמנה יש לברך עליה רק כשקורין אותה בציבור. ממילא מי שקורא בלחש ממגילתו הפרטית, אינו נחשב לקורא בציבור, והוא מאבד את המעלה של קריאת המגילה עם ברכותיה, על אף שיצא ידי חובתו. אבל בחזון אי"ש חלק על דבריו, ופסק שגם הקורא בלחש לעצמו, אם הוא נמצא עם הציבור ומאזין לש"ץ תוך כדי, אין הוא מאבד את המעלה של קורא בציבור, והרי זו קריאת המגילה עם ברכותיה.

במשנה ברורה מעיר, שמי שקורא את המגילה מהחומש בזמן שהש"ץ קורא בציבור, לא יאמר את המילים יחד עם הש"ץ, גם מחשש שהוא עצמו יהיה שקוע יותר בקריאה ופחות בהאזנה לש"ץ, וגם מחשש שהסובבים אותו ישמעו ממנו את הקריאה, ולא יצאו ידי חובתם.

מה יעשה מי ש'מרחף' באמצע הקריאה

אם קרה שהשומע את המגילה איבד באמצע את הריכוז, והוא שם לב כעבור מספר שניות או דקות שהוא לא שת לבו למה שבעל הקורא אמר בזמן זה, כתב בשו"ת 'ארץ צב' מהגאון

להיות מנה שראוי להתכבד בה. ב'חסד לאברהם' כותב שכל מנה תהיה בשיעור כזית, ובמשנ"ב מביא ב'ביאור הלכה' שאם מישהו מביא לאדם עשיר מנה שאינה לפי כבודו של העשיר, לא יוצא ידי חובה, וכותב שכך מוכיח ה'חיי אדם' מן הירושלמי, ומסיים שנכון להיזהר בזה לכתחילה.

לעסוק בתורה בין מגילה דלילה למגילה דיום

ברמ"א כתב: "טוב לעסוק בתורה קודם שיתחיל בסעודה, וסמך לדבר 'ליהודים היתה אורה' וכו'".

החת"ס בדרשות מביא בשם קדמון, שהעוסק בתורה בין מגילה דלילה למגילה דיום, מובטח לו שהוא בן עולם הבא. וב'יסוד ושורש העבודה' כתב שלא לעזוב את בית המדרש לאחר תפילת שחרית, אלא קודם ילמד מעט, כי אח"כ יהיה טרוד במצוות היום. וידוע המעשה עם אביו של רבינו ה'אבני נזר' זצוק"ל, שזכה לבנו הגדול הזה משום שהתייגע בתורה ביום הפורים.

זמן הסעודה, אימתי?

בסימן תרצ"ה כתב הרמ"א שרוב הסעודה צריכה להיות ביום הפורים עצמו, ולא כמו שנוהגים להתחיל סמוך לערב ועיקר הסעודה הוא בליל ט"ו, וכשחל פורים ביום שישי יעשו הסעודה בשחרית משום כבוד שבת.

אומנם, במשנה ברורה ביאר כוונת דבריו שכתב לאכול בשחרית, היינו קודם חצות היום, וב'יד אפרים' מביא בשם המהרי"ל שאפשר גם להתחיל בסעודה עד שעה עשירית, כמו שאנחנו יודעים שכל ערב שבת אפשר לאכול עד שעה עשירית.

פורס פת ומקדש, כיצד?

מי שלא הספיק בפורים שחל להיות בערב שבת, לאכול סעודתו ולסיימה מבעוד יום, בזמן השקיעה צריך להפסיק סעודתו, ומביא שתי חלות שלמות ללחם משנה, ופורס עליהן מפה, ומקדש על היין אך אינו מברך 'בורא פרי הגפן', כי כבר יצא בברכת הגפן שבירך בתחילת הסעודה או לפניו, ואף אינו נוטל ידיו ומברך 'המוציא' כי הוא באמצע סעודה על הפת.

ובאמת, יש שהעדיפו להימנע מכך ולסיים סעודתם מבעוד יום, אך ידוע שה'אמרי אמת' מגור היה מהדר דווקא להגיע ל'פורס פת ומקדש', וכן שמעתי ממו"ר כ"ק מרן אדמור מלעלוב שליט"א שכך היה נוהג גם סבו רבינו בעל ה'ברכת משה' מלעלוב. ושמעתי ממו"ר הגאון רבי מאיר סירוטה שליט"א, שבירושלים נהגו בני קהילות ה'פרושים' לברך ברכת המזון לפני השקיעה, ואילו בקהילות החסידים בירושלים נהגו רבים לכתחילה לפרוס פת ולקדש.

יוצאים בסעודה זו גם ידי חובת סעודה בשבת

הפורס פת ומקדש, וממשיך בסעודתו אל תוך הלילה, יוצא בסעודה זו גם ידי חובת סעודה בשבת, ואינו צריך ליטול ידי

אמנם בוודאי שאין לדחות את העניים עד אחר שישמע המגילה וברכותיה, וכדי לצאת את שיטת ה'כף החיים' יכול לכוון בזה שלא לצאת ידי חובת 'מתנות לאביונים'. ובעניין מתנות לאביונים, ראוי להזכיר מה שכתב הרמב"ם בפרק ב' מהלכות מגילה: "מוטב להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לרעיו, שאין שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים, יתומים ואלמנות, ודומה לשכינה שנאמר להחיות רוח שפלים ולהשיב לב נדכאים".

שיעור 'מתנות לאביונים'

הריטב"א במגילה ז' ע"ב כותב שמספיק שווה פרוטה, ובמהרש"א כותב שצריך לתת מתנה חשובה. ההוראה המקובלת למעשה לתת סכום שאפשר לקנות עם זה מנה לאכילה בסעודת פורים. יש שאומרים שזה עשרה שקלים יש אומרים שזה עשרים שקלים, הדל לא ימעט והעשיר ירבה גם ירבה...

נשים וילדים חייבים ב'מתנות לאביונים'?

ה'ערוך השולחן' כותב, שהיות שאשתו כגופו, הנותן שתי מתנות לשני אביונים - מתכוון להוציא גם את אשתו, והוא אפילו לא צריך לתת שתי מתנות מיוחדות בשמה, אלא היא יוצאת במתנות שהוא עצמו נותן כדי להוציא עצמו ידי חובה.

קצש"ע חולק עליו, וכותב שלא יסמכו הנשים על נתינת בעליהן ויתנו הן לבד, והמשנ"ב מביא בזה מחלוקת וכותב "ומ"מ יש להחמיר". אומנם לא ברורה כוונת דבריו של המשנה ברורה, אם כוונתו שיש להחמיר בנתינת הנשים לבדן ולא יסמכו על בעליהן, או שכוונתו שהבעל צריך לתת מתנות מיוחדות גם בשמן ודי בכך.

כמובן שגם ילדים צריכים לתת מתנות לאביונים, ומצווה זו מוטלת על האב לתת להם מעות כדי לחנכם למצווה גדולה זו, וכך כותב ה'פרי מגדים'. כל שכן שצריך להקפיד שהילדים הגדולים, שכבר הגיעו למצוות, ייתנו מתנות לאביונים, ויש לתת להם מעות כדי שיקיימו את המצווה כהלכתה.

משלוח מנות בשני מיני משקה

משלוח 'מנות', מיעוט רבים שניים, וצריך ששתי המנות יהיו ראויות לאכילה, ומספיק לתת משלוח אחד לאדם אחד. כמו כן אפשר לצאת ידי חובה בשני מיני מאכל, או לחילופין בשני מיני משקין, אבל מנהג העולם שנותנים מין אחד מאכל ומין אחד משקה.

ובטעם מצווה זו כתב ה'תרומת הדשן' שהיא כדי שיהיה לכולם לאכול ולשמוח בסעודת הפורים. רבי שלמה אלקבץ כתב שהטעם הוא להרבות אהבה, אחווה ורעות.

מה השיעור של 'מנה'?

הבוטשאטשער כותב ב'אשל אברהם', שמשלוח המנות צריך

שיגיע לכלל שכרות, ומאידך יש שאלה גדולה אם אחרי תפילת ערבית של ט"ו לפרזים ושל ט"ז למוקפין, אפשר לומר 'על הניסים' בברכת המזון, ולכן הוא מכריע שיברכו ברכת המזון, יתפללו ערבית ולאחר מכן ישובו לסעודה ולשתיית היין, שמצוה להרבות בסעודה ובשמחה גם בט"ו.

גם ב'מאירי' כתב ששכרות ביום הפורים היא בגדר חיוב, אבל מי שיודע בעצמו שיבטל אחת מהמצוות - יימנע משכרות וכל מעשיו יהיו לשם שמים.

מו"ר הגר"מ סירוטה שליט"א, פוסק שאפשר להמשיך את הסעודה ואף להגיע לכלל שכרות, ובלבד שיקרא קודם קריאת שמע, וכשיודע בעצמו שיוכל להשכים קום לפני עלות השחר ולהתפלל ערבית בזמנה (אמנם, במשנה ברורה בסימן ק"ח כתב: "עד חצות הוא זמן הראוי לערבית לכתחילה").

ולגבי השאלה אם יודע שכשיקום קודם עלות השחר, לא יהיה לו מניין ויצטרך להתפלל ביחידות, לא מצינו שבגלל זה עליו להימנע משכרות, ונראה שאינו בכלל ביטול מצוה שעליו כתבו הראשונים שיימנע משכרות מחשש זה.

בשנית לסעודת ליל שבת. ויאכל בשר ודגים גם אחר השקיעה כדי לכבד את השבת.

ובאמת, יש מצווה לאכול בשר גם בסעודת הפורים, והזכירו המשנה ברורה בסי' תקכ"ט ס"ק כ' שמביא בשם 'בית יעקב': "ואפילו הוא מסגף את עצמו מפני תשובה בכל ימות השנה, שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין, בשבתות ויום טוב, וחנוכה ופורים חייב לאכול ולשתות". וכן כתב הרמב"ם שחובה לאכול בשר בסעודת פורים, וב'לקט ישר' הדגיש שהחיוב הוא לאכול בשר בקר, בהמה, אמנם כתבו האחרונים, שמי שקשה לו לאכול בשר בקר, יכול לצאת ידי חובתו גם בבשר עוף.

עם זאת, פסק הגר"מ סירוטה שליט"א, שהחיוב הוא לאכול את הבשר בסעודת הפורים, ולא דווקא ביום הפורים עצמו, ועל כן מי שממשיך סעודתו אל תוך הלילה שאחר הפורים, אינו צריך להקפיד לאכול את הבשר דווקא לפני שקיעת החמה.

להתפלל לפני שמשתכרים

כתב המשנה ברורה בסי' תרצ"ה, שיש להתפלל ערבית לפני

הסיפור היומי

האברכים מלייקווד פרסמו מכתב בראש כל חוצות: "קיבלנו על עצמנו להתאגד יחדיו בפורים לשפוך שיח לפני הבורא ולעסוק בתורה - וכולנו ראינו נסים ונפלאות"

כל הפושט יד נותנים לו

ברק, לביל פורים היה בית המדרש מלא בזקנים עם נערים עד אפס מקום, וכל אחד היה עסוק בדברים קדושים, זה באמירת תהלים בהשתפכות הנפש וזה בלימוד התורה ביגיעה והתמדה. בקרן זוית ישה חבורת בחורים צעירים שעסקו בשיחה בטלה ובדברים של מה בכך.

לפתע התעורר ראש הקבוצה - שהיה בחור מבוגר ממשפחה חשובה מאוד שלא מצא את זיווגו לעומת אחיו שכבר נישא למזל"ט כשהיו בגילו - והציע לחבריו, הבא נאמר תהלים יחדיו ונתפלל אל השי"ת ביום נשגב זה, וכן עשו. ובחור זה אף האריך בתהלים עד אחר עלות השחר.

וראה זה פלא, מיד אחר פורים נשתנה מזלו לטוב, והבחור בא בברית האירוסין עם משפחה מיוחסת בישראל - שידוך שלא 'חלמו' עליו כלל, והקים בית בישראל לשם ולתפארת ודורות ישרים מבורכים בליעה"ר.

(הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, באר הפרשה פורים תשע"ז)

מעשה היה לפני מספר שנים בעיר לייקווד שבארה"ב. קבוצת אברכים פרסמו מכתב בראש כל חוצות: הנה אף אנו שמענו מימי קדם, כי ביום הפורים 'כל הפושט יד' - לבקש ישועתו, 'נותנים לו' מן השמים כל אשר יבקש, והיינו מחשבים זאת כמליצה ואימרה נאה ותו לא מידי. והנה כמה מאתנו סבלו יסורים שונים, איש איש נגעו ומכאובו, לכן נאספנו יחדיו כמה ימים לפני פורים בצוותא חדא, וקיבלנו על עצמנו כאיש אחד בלב אחד לעשות אגודה אחת ביום הזה ולשפוך שיח ותחנונים לפני בורא כל עולמים שיוציאנו מאפילה לאור גדול. ומבעוד מועד הוכן סדר היום מדוקדק לעת שכיבה וקימה, ומתי יתפללו ויאמרו תהלים, וגם קבענו זמן לעסוק בתורה ולשאר מצוות היום...

וכולם כאחד העידו שבתוך זמן קצר ראו בעיניהם ניסים ונפלאות בעיניהם. והחכם ישמע ויעשה כמעשיהם, ויזכה אף הוא שימלא ה' כל משאלות לבו לטובה.

ומעשה שראיתי בימים מקדם, בביהמ"ד דחסידי בעלזא בבני-

שאלו אותו: "ר' יעקב, למה אתה לבוש במעיל פרוזה חם, הלא חודש אב היום?" וענה בחכמתו ושנינותו: "זמה אעשה שרק עכשיו קיבלתי את המשכורת של חודש טבת?"

על דרך צחות: לקט חידודים שנשמעו מפי צדיקי וגאוני הדורות

שאלוהו להרה"ח רבי דוד לייב שווארץ זצ"ל פעם: "כיום אתה קורא 'צדקה תציל ממוות', ומה יהיה בלוויה שלך?" רק אותו ניתן היה לשאול שאלות כאלה, רק איתו ניתן היה לדבר על הלוויה שלו... "בלוויה שלי יהיה 'מוות יציל מצדקה'", השיב (מפי השמועה, 'בחזק יד, ירושלים תשע"ב).

אביא סיפור אופייני על אבי [הגאון רבי יעקב משה שורקין זצ"ל] שנתפשט בין כל המגדי שיעור והמלמדים בניו יורק בימים ההם: פעם אחת באמצע הימים החמים של חודש אב ראו את אבי זצ"ל מהלך ברחוב לבוש ב'פעלץ' - מעיל עם פרוה עבה. אמרו לו: "ר' יעקב, למה אתה לבוש בפעלץ, הלא חודש אב היום?" וענה אבי זצ"ל בחכמתו ושנינותו: "אמנם כן, חודש אב היום, אבל מה אעשה שרק עתה קיבלתי את המשכורת של חודש טבת?" (הרה"ג ר' מיכל זלמן שורקין שליט"א, 'הררי קרם' ירושלים תש"ע). (מתוך ס' אוצרות צדיקי וגאוני הדורות - ברה"מ, הרב אהרן פרלוב).

בצהרי יום הפורים ראה הגאון רבי יוסף שאול נתנזון זצ"ל גביר יושב ולומד בהתמדה מרובה בבית הכנסת. ניגש אל הגביר ולחש לו באוזן: "מקומך כעת ליד ארנק פתוח, לא ליד גמרא פתוחה".

"ונחתום בטבעת המלך אין להשיב". רבי יו"ט ערליך היה שואל: מה עושה 'נחתום' (אופה) בתוך טבעת המלך? ועונה: התשובה מובאת בהמשך הפסוק: "אין להשיב"...

(הרב דוד גרוס, מוסף שבת קודש יתד נאמן)

פעם דיבר רבנו הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע מענין ידיעת התורה, והדגים לשומעיו כמה גרוע להיות עם הארץ. וכה סיפר:

פעם בחנתי אדם אחד שלמד להיות שוחט ושאלתי אותו כמה שאלות, וזה אשר השיב עליהן. דבר ראשון שאלתי אותו מה זה 'סכין אוגרת'. "ילדה בת שנים עשר וחצי ויום אחד", השיב בביטחה. א"כ אפוא מה זה 'בוגרת'? שאלתי שוב. "תאנה יבשה", הפטיר בברירות. והאם יודע אתה ג"כ מה זה 'גרוגרת'? ניסיתי הלאה את ידיעותי הנפלאות. "בוודאי", ענה. "גרוגרת היינו ספק זכר ספק נקבה".

ומה פירוש של 'אנדרוגינוס'? שאלתי בעוצר נשימה. "יסלח לי כבוד הרב", אמר ברצינות גמורה, "דבר זה איני יודע, כי לפי ידיעותי דבר זה כבר אינו שייך להלכות שחיטה" (מפי הרה"ג ר' נתן הורוויץ שליט"א; הרה"ג ר' נחום מאיר גערמאן שליט"א, 'אוהב שלום' ברוקלין תשנ"ד).

בנוסף לקדושתו וגדולתו של הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע, היה מפורסם בחריפותו, והא לך כמה מאמרים דאתאמרא משמיה. על מה שנדפס בסוף כל מסכת לפני נוסח ההדרן "ויאמר זה ויעיל לשכחה", פי' הוא ז"ל בדרך צחות, שבדרך כלל כשלומדים גמרא ומסיימים דף אחד אז מתחילים השני ושוכחין מה שלמדו בדף שלפניו, כי האחרונות משכחות את הראשונות. וכן בכל דף ודף. נמצא שדף האחרון של המסכתא זוכרים לנצח. ומה אפשר לעשות לשכוח גם את זה? יאמרו ההדרן וזה 'יעיל לשכוח' גם דף האחרון.

פעם אחת עבר מאן דהוא לפני התיבה והיה לו אימתא דציבורא. אמר לו רבינו: יש לי עצה הוגנת בשבילך, שתחשוב שאתה עומד לפני הקב"ה, ומלפניו הלא אין לך אימתא... (כ"ק מרן אדמו"ר מפשעווארסק זצוק"ל, י"ג אורות ברוקלין).

סגולה לתענית אסתר

"ביום תענית אסתר יאמר פרק כ"ב בתהילים, ישפוך שיחו לפני השם ויבקש בקשתו, ויזכיר את מרדכי ואסתר אשר בזכותם נעתר הקדוש ברוך הוא, ויפתח לו שערי רחמים ויתקבל תפילתו"

פיהם ארְיָה טַרְף וְשֹׁאֵג: (טו) כַּמִּים נִשְׁפַּכְתִּי וְהִתְפַּרְדּוּ כָּל עֲצֻמוֹתַי הִיָּה לְכִי כַּדּוֹנָג נָמַס בְּתוֹךְ מַעְי: (טז) יָבֵשׁ בְּחָרְשׁ פָּחִי וְלִשׁוֹנִי מִדְּבַק מִלְקוֹחַי וְלִעֲפָר מְוֹת תִּשְׁפַּתְנִי: (יז) כִּי סָבְבוּנִי כְּלָבִים עֲדַת מְרַעִים הַקִּיפוּנִי כְּאַרְיֵי יְדֵי וְנָגְלִי: (יח) אֲסַפֵּר כָּל עֲצֻמוֹתַי הַמָּה יִבִּטּוּ יִרְאוּ בִּי: (יט) יִחְלְקוּ בְּגַדֵי לָהֶם וְעַל לְבוּשֵׁי יִפִּילוּ גוֹרָל: (כ) וְאַתָּה יְקַנֵּן אֶל תִּרְחַק אֵילוֹתַי לְעִזְרָתִי חוֹשֶׁה: (כא) הַצִּילָה מִחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כָּלֵב יְחִידָתִי: (כב) הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אֲרִיָה וּמִסַּרְנֵי רַמִּים עֲנִיתָנִי: (כג) אֲסַפְּרָה שְׁמֹךְ לְאַחֵי בְּתוֹךְ קִהַל אֲהַלְלֶךָ: (כד) יִרְאֵי ה' הַלְלוּהוּ כָּל זֶרַע יַעֲקֹב כַּבְּדוּהוּ וְגוּרוּ מִמֶּנּוּ כָּל זֶרַע יִשְׂרָאֵל: (כה) כִּי לֹא בָנָה וְלֹא שִׁשְׁן עָנֹת עָנִי וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבִשְׁוֵעוֹ אֶלְיוֹ שָׁמַע: (כו) מֵאַתָּךְ תִּהְלָתִי בְּקִהַל רֵב נְדָרֵי אֲשִׁלֵּם נֶגְדַי יִרְאֵיו: (כז) יֵאָכְלוּ עֲנֹוִים וְיִשְׁבְּעוּ יְהַלְלוּ יְקַנֵּן דְרָשׁוּ יַחֲוִי לְבַבְכֶם לְעַד: (כח) יִזְכְּרוּ וְיִשְׁבְּבוּ אֵל יְקַנֵּן כָּל אֲפָסֵי אֲרָץ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל מוֹשְׁפָחוֹת גּוֹיִם: (כט) כִּי לֹה' הַמְּלוֹכָה וּמוֹשֵׁל בְּגוֹיִם: (ל) אֲכַלּוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ כָּל דְּשָׁנֵי אֲרָץ לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָּל יוֹרְדֵי עָפָר וְנִפְשׁוּ לֹא חֵיה: (לא) זֶרַע יַעֲבֹדֶנּוּ יִסְפֵּר לְאֹדְנֵי לְדוֹר: (לב) יִבְאוּ וְיִגִּידוּ צַדִּיקְתּוֹ לְעַם נוֹלָד כִּי עָשָׂה:

מובא בספר "קב הישר": "ביום תענית אסתר יאמר פרק כ"ב בתהילים, ישפוך שיחו לפני השם ויבקש בקשתו, ויזכיר את מרדכי ואסתר אשר בזכותם נעתר הקדוש ברוך הוא, ויפתח לו שערי רחמים ויתקבל תפילתו."

תהלים פרק כב

(א) לְמַנְצַחַ עַל אֲיִלַּת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד: (ב) אֱלֹהֵי לְמָה עֲצַבְתָּנִי רְחוֹק מִיִּשְׁעֵי דִבְרֵי שְׁאֲנֵתִי: (ג) אֱלֹהֵי אֲקַרְא יוֹמָם וְלֹא תִעַנֶּה וְלַיְלָה וְלֹא דוֹמְיָה לִּי: (ד) וְאַתָּה קְדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהַלּוֹת יִשְׂרָאֵל: (ה) כֶּךָ בָּטְחוּ אֲבֹתַיִנוּ בָּטְחוּ וְתִפְלִטְמוּ: (ו) אֲלֵיךְ זָעַקוּ וְנִמְלָטוּ כֶּךָ בָּטְחוּ וְלֹא בּוֹשׁוּ: (ז) וְאַנְכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ חֲרַפַּת אָדָם וּבְזוּי עָם: (ח) כָּל רֹאֵי יִלְעָגוּ לִי יִפְטִירוּ בְּשִׁפְהָ יִנִּיעוּ רֹאשׁ: (ט) גַּל אֵל ה' יִפְלִטְהוּ יַצִּילְהוּ כִּי חֲפִין בּוֹ: (י) כִּי אַתָּה גָחִי מִבְּטָן מִבְּטִיחִי עַל שְׂדֵי אֲמִי: (יא) עֲלֵיךְ הִשְׁלַכְתִּי מִרְחֹם מִבְּטָן אֲמִי אֵלֵי אַתָּה: (יב) אֶל תִּרְחַק מִמֶּנִּי כִּי צָרָה קְרוּבָה כִּי אֵין עוֹזָר: (יג) סָבְבוּנִי פְרִים רַבִּים אֲבִירֵי בָשָׁן כְּתִירוֹנִי: (יד) פָּצוּ עָלַי

מה מהודר יותר: לתת מתנות לאביונים בפורים עצמו, או לתת לגבאי הצדקה לפני פורים כפיקדון על מנת שיזכרו לעניים בפורים?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

יפה שעה אחת קודם, וצדקה משתלמת לפי החסד שבה. לפיכך יש עדיפות לתת לפני פורים את הכסף ליד הגבאים בתורת פקדון כפי הוראת גדולי הדור, שהרי כסף זה יחולק בשעה מוקדמת, משא"כ כסף הנמסר ביום הפורים ימסר מאוחר יותר, וחבל על שעת לחץ ומתח של האביון שמצפה למעטפה. וכשם שמקדימים לתת צדקה לפני פורים, כך הש"ת יקדים לנו ישועות וחסדים גלויים.

שאלה: האם יש הידור לתת מתנות לאביונים בפועל ביום הפורים, או שלכתחלה אפשר לתת לפני פורים שיהיה פקדון עד יום הפורים? ועוד: האם יש מצוה לתת לאביונים את הכסף בבוקר כדי שיוכלו להשתמש בו בפורים עצמו? או שאפשר לתת גם בצהריים?

תשובה: עיקר המעלה היא לשמח את האביונים, וכיון שעניניהם נשואות למקרא מגילה ומצפים בכליון עינים למעטפה שתגיע,

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרוך שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל שליט"א**
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/2

הרב **אריה זילברשטיין שליט"א**
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר שליט"א**
ווארט עם סיפור בראי הפרשה

שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד שליט"א**
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/1

הרב **שלמה לוינשטיין שליט"א**
הרצאות ושיעורים מיוחדים על פורים

שלוחה 7/2

הרב **אהרן טוסיג שליט"א**
הרצאות ושיעורים מיוחדים על פורים

שלוחה 7/1

הרב **אברהם פוקס שליט"א**
הפוחת בכל יום - המייל היומי של דרשו

שלוחה 3

הר' **שלום יננס ואברהם פוקס שליט"א**
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

הרואה אדם מתנהג שלא כראוי, ואינו יודע מי הוא - אסור לו לברר אחר כך את שמו

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

בביאורים ומוספים מבואר בזה, שכשם שאצל המספר לשון הרע, חלק מהאיסור הוא מצד המידה הרעה שבוחר לדבר בגנות חברו ולשמוח לאידו, כמבואר לעיל (כלל ג באמ"ח ס"ק ז), כך גם לענין השומע לשון הרע, מלבד האיסור שיש בקבלת הדברים, ישנו איסור גם בעצם המידה הרעה שמטה אזנו לשמוע בגנות חברו, ולכן אף אם יודע שהדברים הם אמת, מכל מקום אסור לו לשמוע את דברי הגנאי.

ויש מי שהורה על פי זה (הגר"י גנס), שהרואה אדם המתנהג בצורה מחפירה, ואינו יודע מי הוא, אסור לו לברר אחר כך את שמו של אותו אדם, אף שהנשאל אינו יודע כלל שהלה התנהג כך [שאם הוא יודע שזו מטרת השאלה, יש בזה איסור לשון הרע גם מצד המספר לומר לו את שמו של אותו אדם כמבואר לעיל בשם הגר"נ קרליץ], כיון שיש בזה משום מידה רעה של חיפוש מומי בני האדם.

בסעיף י' (כלל ז') עוסק ה'חפץ חיים' בגדר ההיתר של קבלת לשון הרע שיש בו 'דברים ניכרים' שהוא אמת, שהיתר זה אינו שייך אלא לגבי סיפור עובדות שבהן אין דרך לדון לכף זכות, אך לא בדברים שניתן לפרשם שלא לגנאי, שבהם יש חיוב לדון לכף זכות.

בהגה"ה מוסיף ה'חפץ חיים' וכותב: "ואפילו אם הוא בעניני שלילת המעלות, פשוט הוא דהמטה אזנו לשמוע את דברי המספר בהציעו את גודל חסרונותיו של אחד בחכמה או בשארי דברים ועי"ז נתבזה בעיניו - אף אם הוא יודע ג"כ שהדבר אמת, בכלל מקבל לשה"ר הוא, מצד רוע בחירתו לחייב את חברו ולשמוח לגנותו, וממה שכתב ר' יונה במאמר רי"ז, כי דרך הישר לכסות על כל פשעים ולשבח את האדם כי נמצא בו דבר טוב, ודרך האויל לחפש מומי בני אדם ואשמתם, ויתן בהם דופי ולא ידבר לעולם בשבח ודבר טוב הנמצא בהם...".